

Моўная ідэнтыфікацыя славян у Вялікім княстве Літоўскім

Мэта дадзенага даследавання – аднавіць ранні этап развіцця лацінаграфічнай пісьменнасці на беларускай мове і атрыбутаваць іх.

Раннія лацінаграфічныя тэксты на старабеларускай мове адлюстроўваюць асобы аўтараў і ў сэнсе валодання лацінскай графікай, і ў сэнсе мэтаў ужывання лацінкі. Валоданне лацінскім шрыфтам падразумявае выбар варыянта (польскага (найчасцей), уласна лацінскага, чэшскага) і разуменне правіл перадачы фанемнага складу старабеларускай мовы сродкамі лацінскай графікі. Мэты таксама маглі быць рознымі: ад прамога перакладу (найчасцей на польскую мову) да «польскай» стылізацыі ці то свядомага напісання лацінкай альбо транслітэрацыі кірылічнага тэксту з мэтай зрабіць тэкст зразумелым для жыхароў ВКЛ, якія карысталіся лацінкай. Апошняе было вельмі актуальна ў шматмоўнай дзяржаве, грамадзяне якой ў пэўнай ступені ведалі мову суседзяў і разумелі пісьмовыя тэксты пры ўмове выкарыстання зразумелай графікі. Асабліва патрэбнай уніфікацыя графікі стала пасля ўтварэння федэрацыі, дзе афіцыйнымі мовамі суб'ектаў былі блізкія «руская» і польская (агульнавядома, што гэтая блізкасць узмацнялася падчас паланізацыі XVII-XVIII стст.). Было дастаткова транлітэраваць тэкст, каб ён стаў зразумелы паляку (пры лацінскай транслітэрацыі) ці русіну (пры кірылічнай транслітэрацыі). Асабліва часта гэты спосаб выкарыстоўваўся пры стварэнні ці перакладзе юрыдычных дакументаў – гэта магло быць і свядомай тактыкай, абумоўленай як блізкасцю моў, так і жаданнем максімальна захаваць арыгінал.

Праблема суадносін польскай і старабеларускай моў у лацінаграфічных тэкстах амаль не закраналася. Такія тэксты трэба шукаць у выданнях і рукапісных зборніках сярод польскамоўных дакументаў і праводзіць моўную атрыбуцыю.